

Pomoc publiczna dla stoczni

Warszawa, wrzesień 2008

1. Notyfikacja pomocy publicznej Komisji Europejskiej

Zgodnie z art. 88 ust. 3 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), państwo członkowskie ma obowiązek zgłosić (notyfikować) zamiar udzielenia pomocy publicznej Komisji Europejskiej i wstrzymać się z udzieleniem tej pomocy do czasu podjęcia decyzji przez Komisję. W związku z tym, że proces restrukturyzacji Stoczni Szczecińskiej Nowa Sp. z o.o., Stoczni Gdańskiej – Grupa Stoczni Gdynia S.A. oraz Stoczni Gdynia S.A. z udziałem pomocy publicznej zapoczątkowany został przed przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej i miał być on kontynuowany po 1 maja 2004 roku, dlatego władze polskie zgłosiły Komisji Europejskiej w trybie art. 88 TWE zamiar udzielenia pomocy publicznej na restrukturyzację po tej dacie dla Stoczni Szczecińskiej Nowa Sp. z o.o., Stoczni Gdańskiej – Grupa Stoczni Gdynia S.A. oraz Stoczni Gdynia S.A. w 2004 roku, przedkładając jednocześnie plany restrukturyzacyjne dla ww. spółek.

Zgodnie z przepisami Komisja Europejska ma 2 miesiące na podjęcie decyzji w sprawie notyfikowanej pomocy publicznej. Okres ten liczy się od momentu kiedy Komisja ma komplet informacji niezbędnych do oceny zgodności notyfikowanej pomocy ze wspólnym rynkiem. Notyfikacja jest uznawana za kompletną, jeżeli w terminie dwóch miesięcy od jej otrzymania lub od otrzymania dodatkowych informacji, o jakie zwróciła się Komisja, nie zażąda ona dalszych informacji.

2. Rola Prezesa UOKiK w procesie notyfikacyjnym pomocy publicznej

Kompetencje Prezesa UOKiK w zakresie pomocy publicznej określone są w *ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 roku o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej* (Dz. U. Nr 59, poz. 404 z 2007 r. ze zm.). Zgodnie z tą ustawą Prezes UOKiK między innym współpracuje z podmiotami udzielającymi pomocy oraz beneficjentami pomocy w zakresie pomocy publicznej, opiniuje oraz notyfikuje pomoc publiczną Komisji Europejskiej, a także koordynuje proces współpracy z organami udzielającymi pomocy oraz beneficjentami pomocy a Komisją Europejską, przekazując w imieniu władz polskich odpowiednie dane, informacje oraz dokumenty, a także odpowiedzi na pytania przedstawiane przez Komisję.

3. Ocena Komisji Europejskiej zgodności pomocy restrukturyzacyjnej ze wspólnym rynkiem

W przypadku pomocy na restrukturyzację podstawowym dokumentem, który Komisja ocenia w kontekście planowanej pomocy, aby uznać ją za zgodną ze wspólnym rynkiem, jest plan restrukturyzacyjny. Kryteria oceny pomocy publicznej przeznaczonej na

restrukturyzację oraz planu restrukturyzacyjnego są zawarte w dokumencie pn. *Wytyczne wspólnotowe dotyczące pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw* (Dz. Urz. UE C 244, 1.10.2004). Do kryteriów tych zalicza się następujące:

1. Plan restrukturyzacji – jego realizacja ma przywrócić trwale długookresową zdolność do konkurowania na rynku. Musi być on oparty na realistycznych założeniach i przeprowadzony w możliwie najkrótszym okresie czasu.
2. Pomoc publiczna – jej wielkość ma być ograniczona do niezbędnego minimum.
3. Udział własny beneficjenta pomocy w kosztach restrukturyzacji – dla dużych przedsiębiorstw musi stanowić, co najmniej 50% kosztów restrukturyzacji. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Komisja może zezwolić na niższy wkład własny.
4. Środki wyrównawcze – w celu minimalizacji negatywnych skutków dla konkurencji wynikających z udzielenia pomocy należy wprowadzić środki wyrównawcze. Zalicza się do nich między innymi: zbycie aktywów, ograniczenie zdolności produkcyjnych lub udziału w rynku.

Komisja Europejska nie ma uprawnień do oceny pomocy, która została udzielona przed wejściem Polski do Unii Europejskiej, a z pomocy takiej stocznie korzystały. Komisja ocenia wyłącznie zgodność pomocy udzielanej po 1 maja 2004 roku.

4. Organy udzielające pomocy publicznej

Pomocy publicznej udzielają przede wszystkim organy administracji publicznej, np. Minister Skarbu Państwa, Urząd Skarbowy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Urząd Miasta, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, itd. Pomocy publicznej mogą również udzielać przedsiębiorcy publiczni, np. Korporacja Polskie Stocznie S.A. czy Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Z uwagi na trudną sytuację stoczni i brak faktycznej możliwości pozyskania przez stocznie finansowania na rynku, Komisja Europejska przyjmuje, iż wszelkie operacje dokonywane przez przedsiębiorców publicznych w odniesieniu do stoczni, np. udzielanie poręczeń i gwarancji, udzielanie pożyczek, konwersja zadłużenia na kapitał, itd., stanowią pomoc publiczną. Dla przykładu, pomimo, że warunki na jakich KPS S.A. lub ARP S.A. udzielają pożyczek nie odbiegają od warunków rynkowych, z uwagi na brak podmiotu prywatnego, który

byłby skłonny udzielić stoczni analogicznych pożyczek z uwagi na ich złą kondycję finansową, są one traktowane jako pomoc publiczna.

5. Formy pomocy publicznej

Pomoc publiczna może być udzielana w bardzo różnych formach. Mogą one mieć charakter gotówkowy lub bezgotówkowy. Do najczęściej występujących form pomocy publicznej należy zaliczyć dotacje oraz wszelkiego rodzaju ulgi podatkowe. Do form pomocy publicznej zalicza się również pożyczki, gwarancje i poręczenia, dokapitalizowanie. Stocznie korzystały w zdecydowanej większości z takich form pomocy publicznej, które nie mają charakteru gotówkowego, np. poręczenia i gwarancje. Pomoc w tych formach nie powoduje przyływu gotówki do spółki, ale umożliwia budowę statków, czyli pozwala na bieżące funkcjonowanie stoczni.

6. Decyzja Komisji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego

W przypadku stoczni, Komisja po dokonaniu notyfikacji zwracała się do władz polskich o dodatkowe informacje i wyjaśnienia. Na ich podstawie Komisja nie była w stanie wydać decyzji stwierdzających zgodność ze wspólnym rynkiem notyfikowanej pomocy. W takich przypadkach Komisja wydaje decyzję o wszczęciu formalnej procedury wyjaśniającej. W decyzji takiej zawarta jest wstępna ocena Komisji dotycząca zgłoszonej pomocy publicznej i wątpliwości odnośnie jej zgodności ze wspólnym rynkiem.

Komisja Europejska wydała decyzje o wszczęciu formalnej procedury wyjaśniającej w odniesieniu do wszystkich trzech stoczni w dniu 1 czerwca 2005 roku. W decyzjach tych Komisja zgłosiła między innymi wątpliwości odnośnie do tego, czy przeprowadzone dotychczas oraz planowane działania restrukturyzacyjne doprowadzą do odzyskania przez stocznie trwałej zdolności do konkurowania na rynku, czy udział własny w kosztach restrukturyzacji jest znaczący, czy zastosowane zostały właściwe środki wyrównawcze oraz czy wielkość pomocy została ograniczona do niezbędnego minimum.

W dniu 2 września 2005 roku władze polskie przedstawiły wyjaśnienia dotyczące wątpliwości zawartych w decyzji o wszczęciu postępowania wyjaśniającego w odniesieniu do Stoczni Gdynia S.A. oraz Stoczni Gdańsk – Grupa Stoczni Gdynia S.A, a w dniu 4 października 2005 roku w odniesieniu do Stoczni Szczecińskiej Nowa Sp. z o.o.

Decyzja o wszczęciu postępowania wyjaśniającego jest publikowana w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Ma to umożliwić stronom trzecim (np. innym państwom

członkowskim, konkurentom beneficjenta pomocy, związkom zawodowym) przedstawianie uwag oraz zastrzeżeń do prowadzonych przez Komisję Europejską postępowań wyjaśniających w sprawie udzielenia pomocy publicznej. Na przełomie 2005 i 2006 roku władze polskie prowadziły korespondencję z Komisją Europejską w sprawie uwag zgłoszonych przez strony trzecie w odniesieniu do wszczętego przez Komisję Europejską postępowania wyjaśniającego.

Zgodnie z przepisami prawa wspólnotowego dotyczącego pomocy publicznej, Komisja powinna zakończyć postępowanie wyjaśniające w ciągu 18 miesięcy od wydania decyzji o jej wszczęciu. Nie jest to jednak termin formalnie wiążący Komisję a jedynie instrukcyjny. W sprawach skomplikowanych termin ten może ulec wydłużeniu, gdyż Komisja musi wyjaśnić wiele wątków i zebrać komplet informacji i danych potrzebnych jej do wydania decyzji kończącej postępowanie wyjaśniające. Do takich spraw należy zaliczyć postępowanie dotyczące stoczni z uwagi na to, że proces restrukturyzacji w tym przypadku wiąże się z procesem prywatyzacji.

Począwszy od notyfikacji pomocy publicznej na restrukturyzację władze polskie systematycznie przekazywały istotne informacje związane z restrukturyzacją oraz prywatyzacją stoczni oraz odpowiadały na pytania Komisji Europejskiej. W tym również przekazywały informacje na temat pomocy udzielanej stoczniom.

7. Decyzja o zakończeniu formalnego postępowania wyjaśniającego

Komisja Europejska kończy postępowanie wyjaśniające w formie decyzji. Mogą być trzy rodzaje decyzji: pozytywna, warunkowa, negatywna. Komisja wydając decyzję pozytywną stwierdza w niej zgodność pomocy publicznej ze wspólnym rynkiem. W decyzji warunkowej Komisja również stwierdza zgodność pomocy ze wspólnym rynkiem, ale po spełnieniu określonych warunków. Natomiast w decyzji negatywnej Komisja stwierdza niegodność pomocy ze wspólnym rynkiem nakazując jednocześnie jej zwrot, jeżeli została ona już udzielona.

8. Zwrot pomocy publicznej

Pomoc publiczna, która została udzielona przez państwo członkowskie przedsiębiorstwu i uznana przez Komisję Europejską za niezgodną z regułami wspólnego rynku, podlega zwrotowi wraz z odsetkami liczoną od dnia udzielenia pomocy do dnia jej faktycznego zwrotu. Pomoc publiczna wyrażana jest w formie nominalnej albo w formie ekwiwalentu dotacji. Zwrotowi podlega pomoc wyrażona w formie ekwiwalentu dotacji. W tym celu wszelkiego rodzaju formy wsparcia, z

wyłączeniem pomocy w formie dotacji lub umorzenia należności publiczno-prawnych, gdzie wartość nominalna jest równa wartości ekwiwalentu dotacji, należy przeliczyć na ekwiwalent dotacji. Dla przykładu pożyczki dla Stoczni Szczecińskiej Nowej Sp. z o.o. w kwocie nominalnej wynosiły 191,5 mln zł. Zwrotowi podlega ekwiwalent dotacji dla tej formy pomocy, który po odpowiednich przeliczeniach zgodnie z praktyką orzecznictwa Komisji Europejskiej, stanowi kwotę mniejszą. W tym przypadku ekwiwalent dotacji wynosi 7,3 mln zł. Złożenie skargi przez państwo członkowskie lub beneficjenta pomocy na decyzję nakazującą zwrot pomocy niezgodnej ze wspólnym rynkiem nie wstrzymuje jej wykonania.

9. Dane o pomocy publicznej przekazane Komisji Europejskiej

Plany restrukturyzacyjne przedłożone Komisji Europejskiej w 2004 roku zawierały informacje o pomocy publicznej jaka była wówczas konieczna w celu realizacji procesu restrukturyzacji. Przepis art. 88 TWE stanowi, iż państwo członkowskie powinno wstrzymać się z udzieleniem notyfikowanej pomocy do czasu podjęcia decyzji przez Komisję. Organy udzielające pomocy nie respektowały powyższego obowiązku, co wynikało z konieczności zapewnienia funkcjonowania stoczni do zakończenia procesu ich prywatyzacji. Stąd też wraz z upływem czasu wielkość pomocy publicznej dla stoczni, systematycznie się zwiększała.

Poniższe dane pochodzą od stoczni i były one poddane weryfikacji przez odpowiednie organy udzielające pomocy. Z danych tych wynika, iż Stoczni Gdynia S.A. oraz Stoczni Gdańsk S.A. w okresie od 1 maja 2004 roku do 31 lipca 2008 roku została udzielona pomoc wyrażona nominalnie w kwocie **5.587,3 mln zł** (ekwiwalent dotacji – **986,9 mln zł**), natomiast Stoczni Szczecińskiej Nowa Sp. z o.o. **2.995,3 mln zł** (ekwiwalent dotacji - **484,9 mln zł**). Łącznie udzielono stoczniom pomocy nominalnie **8.582,6 mln zł** (ekwiwalent dotacji – **1.471,8 mln zł**).

Ekwiwalent dotacji dla poszczególnych form pomocy został obliczony przy zastosowaniu metodologii wynikającej z dotychczasowego orzecznictwa Komisji Europejskiej w sprawach dotyczących pomocy restrukturyzacyjnej. Przyjęta metodologia może się jednak różnić od tej, którą ostatecznie przyjąłaby Komisja, w przypadku wydania decyzji nakazującej zwrot pomocy publicznej. Dlatego należy podkreślić, iż poniższe kwoty ekwiwalentu dotacji mogą się różnić w stosunku do kwot, które będą wynikały z ewentualnych decyzji nakazujących zwrot pomocy.

Stocznia Gdynia S.A. oraz Stocznia Gdańsk S.A.

Organ udzielający	Forma pomocy	Kwota nominalna [mln PLN]	Ekwiwalent dotacji [mln PLN]
Skarb Państwa	Gwarancje i poręczenia	645,8	50,4
Operator	Przejęcie zobowiązań	79,5	48,4
ARP S.A, Cenzin, Skarb Państwa	Dokapitalizowanie	595,0	595,0
Komunalny Związek Gmin	Rozłożenie na raty zobowiązań	0,9	0,3
KPS S.A, ARP S.A.	Pożyczki	227,9	6,2
Ministerstwo Edukacji, EFS	Dotacje	2,1	2,1
ZUS, Urząd Miasta	Niedochodzenie należności publicznoprawnych	330,2	86,7
Urząd Miasta	Umorzenie	2,2	2,2
KUKE	Gwarancje	3.653,7	195,4
Razem		5.587,3	986,9

Stocznia Szczecińska Nowa Sp. z o.o.

Organ udzielający	Forma pomocy	Kwota nominalna [mln PLN]	Ekwiwalent dotacji [mln PLN]
ARP S.A.	Dokapitalizowanie	258,7	258,7
KPS S.A.	Dokapitalizowanie	64,5	64,5
ARP S.A.	Pożyczki	122,2	4,3
KPS S.A.	Pożyczki	191,5	7,3
KUKE	Gwarancje	2.358,4	150,1
Razem		2.995,3	484,9

URZĄD OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

Opracowanie:

Departament Monitorowania Pomocy Publicznej UOKiK